

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1949. G.

3. JULIJĀ

Nr. 27 (233)

GEORGIJS MICHAILOVIČS DIMITROVS

2. jūlijā pēc ilgstošas un grūtas slimības miris Bulgārijas Tautas Republikas Ministru Padomes Priekšsēdētājs, Bulgārijas komunistiskās partijas Centralās Komitejas ģeneralsekretārs, izcilais starptautiskās strādnieku kustības darbinieks, bulgāru tautas vadonis un uzticīgais Padomju Savienības draugs Georgijs Michailovičs Dimitrovs.

Georgijs Michailovičs Dimitrovs dzimis 1882. gada 18. jūnijā Rado-
mirā, revolucionārā proletarietu ģimenē. Jau 15 gadu vecumā G. Dimitrovs, strādādams kā burtlicis tipografijā, iestājas revolu-
cionārā kustībā un aktīvi piedalās poligrāfiku arodbiedrības darbībā, kas ir viena no vecākajām arodbiedrībām Bulgārijā.

No 1902. gada G. Dimitrovs ir Bulgārijas socialdemokrātiskās strādnieku partijas biedrs. Viņš aktīvi cīnās pret revizionismu Dmitrija Blagojeva vadītā „tespaku“ revolucionāri marksistiskā spārna pusē.

Ar savu pašizliedzīgo revolucionāro cīņu G. Dimitrovs iemantoja Bulgārijas revolucionāro strādnieku dedzīgo mīlestību, kuri 1905. gadā ievēlēja viņu par Bulgārijas revolucionāro arodbiedrību savienības sekretāru. Šajā amatā viņš paliek nepārtraukti līdz pat 1923. gadam, kad fašisti sagrāva šo apvienību.

Vadīdams bulgāru proletariāta cīņu, G. Dimitrovs ir bezbailīgs un izturīgs revolucionārajās kaujās, viņš tiek vairākkārt apcietināts un vajāts. 1923. gada septembra bruņotās sacelšanās laikā Bulgārijā G. Dimitrovs vada Galveno revolucionāro komiteju, rādīdams revolu-
cionārā bezbailīguma, nesatricināmas izturības piemēru un bez-
galīgu uzticību strādnieku šķiras lietai. Par bruņotās sacelšanās vadīšanu fašistiskā tiesa 1923. gadā aizmuguriski piespriež G. Dimitrovam nāves sodu. 1926. gadā, kad fašisti organizēja provokatori-
risko prāvu pret kompartijas vadību, G. Dimitrovam no jauna aiz-
muguriski piesprieda nāves sodu.

1923. gadā, būdams spiests emigrēt no Bulgārijas uz ārzemēm, G. Dimitrovs dzīvo profesionāla revolucionāra dzīvi. Viņš aktīvi strādā Komunistiskās Internacionāles Izpildkomitejā.

1933. gadā G. Dimitrovu apcietināja Berlīnē par revolucionāro darbību. Leipcīgas tiesas prāvas dienās Georgijs Dimitrovs kļuva par karognesēju cīņā pret fašismu un imperialistisko karu. Viņa varonīgā stāja tiesā, dusmu pilnie vārdi, kādus viņš meta seji fašistiem, atmāskodams viņu nekādu provokāciju sakarā ar reichstaga dedzi-
nāšanu, — norāva masku fašistiskajiem provokatoriem un cēla cīņai pret fašismu jaunus darbaļaudis miljonus visā pasaulē.

1935. gadā Georgijs Dimitrovs tiek ievēlēts par Komunistiskās Internacionāles Izpildkomitejas ģeneralsekretāru. Viņš neatlaidīgi cīnās par vienotas proletariskas un tautas frontes izveidošanu un nostiprināšanu, lai dotu pretspāru fašismam, lai uzstātos pret karu-
ko gatavoja Vācijas, Japānas un Itālijas fašistiskie varasvīri. Viņš nepagurstoši aicināja visu zemju darbaļaudu masas saliedēties ap komunistiskajām partijām, lai nosprostotu ceļu fašistiskajiem agresoriem.

G. Dimitrovs starptautiskās komunistiskās kustības rindās veicis lielu darbu, izkaldams kompartiju vadošos kadrus, uzticīgus diže-
najai marksisma-ļepinisma mācībai, proletariskā internacionālisma principiem un savu zemju tautas masu interešu aizstāvēšanai.

Otrā pasaules kara laikā G. Dimitrovs aicināja komunistus stāties antifašistiskās nacionālās atbrīvošanas kustības priekšgalā un ne-
mitīgi strādāja, organizējot visus patriotiskos spēkus fašistisko ieburcēju sagrāvei. Viņš vadīja Bulgārijas strādnieku (komunistu) partijas un visu bulgāru patriotu cīņu, kuri ar ieročiem rokās bija sacēlušies pret vācu fašistiskajiem okupantiem.

Par izcilajiem nopelniem cīņā pret fašismu PSRS Augstākās Pa-
domes Prezidijs 1945. gadā apbalvoja G. Dimitrovu ar Ļeņina ordeni.

Pēc fašistiskās Vācijas sagrāves G. Dimitrovs vada jaunās Bul-
gārijas Tautas Demokrātiskās Republikas celtniecību, liek pamatus mūžīgai draudzībai starp bulgāru tautu un Padomju Savienības tautām.

Nepagurstoši strādādams pie vienotās pretimperialistiskās no-
metnes nostiprināšanas un visu demokrātisko spēku saliedēšanas, G. Dimitrovs bez zēlastības atmākoja nacionalistiskās Tito kliķes nodevību pret socialismu un vienoto antiimperialistisko fronti.

G. Dimitrova personā visas pasaules darbaļaudis zaudējuši dedzīgu cīnītāju, kas visu savu varonīgo dzīvi atdevis, pašizliedzīgi kalpo-
dams strādnieku šķiras lietai, komunisma lietai, G. Dimitrova nāve ir smags zaudējums visai starptautiskajai strādnieku un komunistiskajai kustībai, visiem cīnītājiem par stingru mieru un tautas demokrātiju. Ar savu pašizliedzīgo cīņu strādnieku kustī-
bas rindās, ar savu bezgalīgo uzticību diženajai Ļeņina-Staļina mācībai G. Dimitrovs iemantoja visas pasaules darbaļaudu sirsnīgu mīlestību.

Ļeņina un Staļina uzticīgā līdzgaitnieka, izturīgā revolucionāra un antifašistiskā tribuna Georgija Michailoviča Dimitrova dzīve būs iedvesmojošs piemērs visiem cīnītājiem par mieru un demokrātiju-
par komunismu.

Atvadāmies no Tevis, mūsu dārgais draugs un cīņas biedrs!

A. ANDREJEVS
L. BERIJA
N. BULGANINS
K. VOROŠILOVS
L. KAGANOVIČS
A. KOSIGINS
G. MALENKOV
A. MIKOJANS
V. MOLOTOVS

P. PONOMARENKO
G. POPOVS
P. POSPELOVS
J. STALINS
M. SUSLOVS
N. CHRUSČEV
N. ŠVERNIKS
M. ŠKIRJATOVS

Bulgārijas Tautas Republikas Ministru Padomei

PSR Savienības Ministru Pa-
dome izsaka dziļu līdzjutību Bul-
gārijas Valdībai un tautai sakarā
ar Bulgārijas Tautas Republikas
Ministru Padomes Priekšsēdētāja,
izcilā valsts darbinieka, uzticīgā
un pārbaudītā Padomju Savienī-
bas drauga Georgija Michailoviča
Dimitrova nāvi.

Georgija Michailoviča Dimitrova
nāve ir smags zaudējums ne tikai
Bulgārijas tautai, kuras dižens
dēls un iemīļots vadītājs viņš ir
bijis līdz sava mūža pēdējai die-
nai, bet arī padomju tautai, kas
pazīna Georgiju Michailoviču
Dimitrovu kā dedzīgu cīnītāju,
kurš bezgala uzticīgs darbaļaudu
lietai un mūsu zemju draudzības
nostiprināšanai.

PSR SAVIENĪBAS
MINISTRU PADOME

Bulgārijas Tautas Republikas
Lielās tautas sapulces
Prezidija Priekšsēdētājam

Minčo Neičevam

Sofijā

Pienemiet, Priekšsēdētāja kungs,
Padomju Socialistisko Republiku
Savienības tautu un personīgi
manā vārdā dziļas līdzjutības ap-
liecinājumu sakarā ar lielā valsts
darbinieka, jaunās tautas demo-
krātiskās Bulgārijas cēlēja, Pa-
domju Savienības tautu uzticīgā
drauga Georgija Michailoviča
Dimitrova nāvi.

Viņa dzīve un nepagurstošā dar-
bība ir piemērs, kā pašizliedzīgi
kalpot darbaļaudu interesēm. Vi-
ņa gaišais tēls vienmēr apmirdzēs
mūsu tautu draudzību.

PSRS Augstākās Padomes
Prezidija Priekšsēdētājs
N. ŠVERNIKS

Bulgārijas Tautas Republikas
Ministru Padomes
Priekšsēdētāja vietniekam un
Ārlietu ministram

Vasilam Kolarovam

Sofijā

Lūdzu Jūs pieņemt manu iz-
justo līdzjutību sakarā ar mums
visiem dārgā Georgija Michailo-
viča Dimitrova nāvi.

Kā dedzīgu cīnītāju par mieru
un tautu draudzību mēs vienmēr
paturēsim viņu gaišā piemiņā.

A. VIŠINSKIS

Medicīniskais slēdziens

par Bulgārijas Tautas Republikas
Ministru Padomes Priekšsēdētāja
G. Dimitrova slimību un nāves
cēloni

G. Dimitrovs miris 1949. g.
2. jūlijā pulksten 9.35 no rīta.
Ilgus gadus G. Dimitrovs slimoja
ar aknu atrofisku cirrozi, cukur-
slimību un vispārēju akutu atero-
sklerozī.

Nāve iestājās aknu nepilnīgas
darbības dēļ.

Kremļa Ārstniecības un sani-
tarās pārvaldes priekšnieks,
PSRS Medicīnas zinātņu aka-
demijas korespondējošais lo-
ceklis prof. P. JEGOROV
PSRS Medicīnas zinātņu aka-
demijas īstenais loceklis V.
VINOGRADOVS
PSRS Medicīnas zinātņu aka-
demijas korespondējošais lo-
ceklis prof. V. VASILENKO
Medicīnas zinātņu kandidāts
A. FEDOROV
KPFSR Nopelniem bagātais
ārsts G. MAJOROV

No Vissavienības Komunistiskās (boļševiku) partijas Centralās Komitejas un PSR Savienības Ministru Padomes

Vissavienības Komunistiskās (boļševiku) partijas Centralā Komiteja un PSR Savienības Ministru Padome dziļās sērās ziņo, ka 2. jūlijā pulksten 9.35 pēc ilgstošas un smagas slimības (aknas, diabets) sanatorijā „Barvicha“, Maskavas tuvumā, miris izcilis starptautiskās strādnieku kustības darbinieks, Bulgārijas Tautas Demokrātiskās Republikas Ministru Padomes priekšsēdētājs, Bulgārijas komunistiskās partijas Centralās Komitejas ģeneralsekretārs, mūsu biedrs un brālis Georgijs Michailovičs Dimitrovs.

VISSAVIENĪBAS
KOMUNISTISKĀS (boļševiku)
PARTIJAS
CENTRALĀ KOMITEJA

PSR SAVIENĪBAS
MINISTRU PADOME

Bulgārijas komunistiskās partijas Centralajai Komitejai

Padomju Savienības Komunistiskās partijas Centralā Komiteja dalās jūsu dziļajās sērās sakarā ar izcilā starptautiskās strādnieku kustības darbinieka, Bulgārijas komunistiskās partijas un bulgāru tautas vadoņa biedra Georgija Dimitrova nāvi.

Biedra Dimitrova personā Bulgārijas strādnieku šķira un komu-
nistiskā partijā zaudējušas savu kaujiniecisko vadoni, izturīgu cīnītāju par komunisma uzvaru, pārbaudītu politisko vadītāju, kas caur smago pārbaudījumu gadiem vedis bulgāru tautu uz tautas demokra-
tiskās revolūcijas uzvaru.

Padomju tautas uzticīgais draugs biedrs Dimitrovs turēja augstu paceltu proletariskā internacionālisma un Bulgārijas un Padomju Savienības tautu draudzības karogu, šajā draudzībā redzēdams Bulgārijas uzplaukuma, tās brīvības un neatkarības pamatu.

Biedra Georgija Dimitrova gaišais tēls vienmēr būs iedvesmojošs piemērs cīņai par socialismu uzvaru, par tautu mieru, par Padomju Savienības un Bulgārijas Tautas Republikas nesatricināmu draudzību.

VISSAVIENĪBAS KOMUNISTISKĀS (boļševiku)
PARTIJAS CENTRALĀ KOMITEJA

Lenina komjaunatnes vārdā nosauktā teātra sagaidīšana Rīgas stacijā. Attēlā (no kreisās): PSRS tautas mākslinieks Ed. Smilģis, KPFSR tautas māksliniece S. Hiacintova, LPSR Ministru Padomes priekšsēdētāja vietnieks J. Ostrovs un PSRS tautas mākslinieks I. Bersepevs. J. Krasta foto

Rīga sagaida dārgus viesus

Rīgas teātra mākslas dzīvē izcilis notikums — Padomju Latvijas galvaspilsētā viesojas viens no redzamākajiem slavenās krievu skatuves mākslas pārstāvjiem, cienījams līdzgaitnieks spožo Maskavas teātru saimē — Lenina komjaunatnes vārdā nosauktais teātris.

Izcili viesi Rīgā ieradās piektdien, 1. jūlijā. Viņu sagaidīšana izvērtās par latviešu un krievu tautas draudzības jūsmīgu demonstrējumu, par patiesas cieņas un mīlestības apliecinājumu varenajai krievu teātra kultūrai.

Sagaidītāju vidū bija Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētāja vietnieks J. Ostrovs, Rīgas pilsētas izpilddarības priekšsēdētāja vietas izpilddarītājs J. Pupurs, Mākslas lietu pārvaldes priekšnieks Fr. Rokpelnis, izcilie Padomju Latvijas teātra darbinieki — PSRS tautas mākslinieks, Stalīna premijas laureāts Ed. Smilģis, LPSR tautas mākslinieks, Stalīna premijas laureāts A. Amtmanis-Briedītis, LPSR tautas māksliniece, Stalīna premijas laureāte E. Pakule, Stalīna premijas laureāts R. Zandersons, Stalīna premijas laureāts A. Filipsons, LKKS CK sekretāri A. Aleksandrovs un P. Dzērve, sabiedrisko un kultūras organizāciju pārstāvji, studenti un skolu jaunatne.

Padomju Latvijas mākslas darbinieku vārdā viesus apsveica Ed. Smilģis. Sīrniģem vārdiem viņš cildināja krievu tautu, tās augsto kultūru, tās teātri, kas vienmēr bijis un būs paraugs latviešu māksliniekiem, neizsakstos avots, no kura mēs smeljam labākās ierosmes savas nacionālās teātra kultūras ceļšanai. Latviešiem dārgs viss, kas nāk no Maskavas. Tuvi un dārgi mums ir arī Maskavas teātri. Vienu no tiem tagad sveicam savā republikā. Savu uzrunu beidzot, Ed. Smilģis sumināja Lenina komjaunatnes vārdā nosauktā teātra dižākos darbiniekus — teātra māksliniecisko vadītāju PSRS tautas mākslinieku, Stalīna premijas laureātu I. Bersepevu, KPFSR tautas mākslinieciskā Stalīna premijas laureātu S. Hiacintovu un KPFSR tautas mākslinieciskā Stalīna premijas laureātu S. Birmani.

Rīgas jaunatnes vārdā apsveikuma runu teica LKKS CK sekretārs A. Aleksandrovs. Viņš uzsvēra Lenina komjaunatnes vārdā nosauktā teātra lielo lomu jaunatnes audzināšanā. Jauno padomju varoņu tēli, kas tik spilgti parādīti uz šā teātra skatuves, iedvesmojuši un mobilizējuši lieliem varonībiem daudzus tūkstošus jauno skatītāju. Latviešu jaunatne tagadējās viesizrādes gaidā ar sirsniģu gandarījumu un pateicību.

KPFSR tautas mākslinieks I. Bersepevs atbildes runā izteica prieku par izdevību uzstāties Rīgā. Siltus vārdus viņš vēlēja krievu un latviešu teātra mākslinieku draudzībai, kas tik kupli

uzplauka pirms diviem gadiem, Dailes teātrim viesojoties Maskavā, un kas no gada gada aug arvien stiprāka un daļāka. Izcilais viesis nodeva rīdziniekiem Maskavas mākslinieku un publikas sveicienus un paziņoja, ka maskavieši ar interesi gaidā mūsu Dramas teātra viesizrādes, kuras vēl vairāk tuvinās krievu un latviešu teātri. Savstarpēja radoša sasniegumu apmaiņa palīdz augt padomju mākslai, asina un spodrina mākslas ieročus, palīdz māksliniekiem kalpot savai dzimtenei. Tautu draudzība, cieņa un sadarbība ir padomju dzīves varenais spēks, kas dara mūs lielus un neuzvaramus. Tāpēc viens no svarīgākajiem padomju mākslas uzdevumiem, tās goda lieta ir kopt un attīstīt tautu draudzību. Arī tagadējās viesizrādes ir posms šai cildenajai darbībai. Savas uzrunas nobeigumā I. Bersepevs sumināja latviešu teātri un tā darbiniekus.

Kad atbraukušie mākslinieki devās uz viesnīcu, viņu rokās bija veseli ziedu ķiepiņi. Desmiti un simti jauniešu — vidusskolnieki, FRA skolu audzēkņi, teātra instituta studenti — nāca pie viesiem, apveltīja viņus ziediem, aicināja ciemos uz savām skolām, un organizācijām.

Vakar Dramas teātri notika maskaviešu pirmā viesizrāde. Izrādīja brāļu Turu lugu «Savrupmāja šķērslā». Kuplā skaītā sanākušie skatītāji izrādi uzņēma ar jūsmīgu atsaucību.

Lenina komjaunatnes vārdā nosauktais teātris Rīgā viesies līdz 20. jūlijam. Viesizrāžu repertuārā uzņemtas teātra labākās izrādes, kurās pārstāvēta krievu padomju dramaturģija, kā arī krievu un Rietumeiropas klasika. Skatītājiem būs izdevība iepazīties ar 4 padomju lugām — K. Simonova «Tā arī būs», brāļu Turu «Savrupmāja šķērslā», L. Agranoviča «Logos deg gaisma» un V. Polakova «Negaidīja». Krievu klasiku pārstāv Leva Tolstoja luga «Dzīvais mironis», bet Rietumeiropas klasiku — C. Dikensa «Mūsu kopīgais draugs» un H. Ibsena «Nora».

Visi šie uzdevumi spilgti raksturo Lenina komjaunatnes teātra māksliniecisko briedumu un ipatnējo seju. Padomju lugu inscenējumos galvenā uzmanība veltīta tam, lai visā plašumā un daudzpusībā atspoguļotu jaunās ipašības, jaunās morālās vērtības, kas radušās padomju sabiedrībā un katrā atsevišķā padomju cilvēkā un kas to paceļ augstu pāri kapitalistiskajai sabiedrībai un kapitalistiskās sabiedrības cilvēkam.

Klasisko lugu traktējumā akcentēts atmaskojošais motivs, ar lielas realistiskās mākslas spēku parādīts kapitalistiskās sabiedrības zemskums, mantarūsība, šīs sabiedrības locekļu neatšķēnāmās pretīskības.

Latviešu komponisti rāda Maskavā savu jaunradi

PSRS Padomju komponistu savienības valde, pārskatīdama savu darbu saskaņā ar VK(b)P CK vēsturiskajiem lēmumiem par muziku, pievērs lielu uzmanību radošu saišu nostiprināšanai ar brālīgo republiku komponistiem. Ar biedrisku kritiku un paškritiku palīdzēt nacionālo republiku komponistiem jo pilnīgāk un dziļāk apgūt socialistisko realismu muzikas dairādē, atbalstīt visu vērtīgo, ko sasniegušas nacionālās muzikas kultūras, — tādi ir tie plašie uzdevumi, kas veicami Vissavienības Padomju komponistu savienībai. Tamdēļ jo nozīmīgi kļūst jaunie pasākumi, ko sākusī realizēt PSRS Padomju komponistu savienības valde, rīkojot atsevišķu nacionālo republiku komponistu jaunrades atskaites Maskavā. Nesen ar saviem jaunajiem darbiem Vissavienības Padomju komponistu savienības valdi un Maskavas muzikas iepazīstināja Latvijas padomju komponistu grupa — J. Mediņš, A. Skulte, J. Ivanovs un N. Grīnfelda. Iepazīšanās ar minēto komponistu jaunradi saistījās ar visas Padomju Latvijas muzikas sāvokļa vērtējumu.

Atsevišķās sanāksmēs apsprieda J. Ivanova 6. simfoniju, N. Grīnfelda operu «Daina», A. Skultes baletu «Spēlēju, dancēju» un virkni mazākas formas darbu, kas bija sagatavoti atskaņošanai uz magnetofona lentas. A. Skultes balets «Spēlēju, dancēju» radīja dzīvu atsaucību, kā ar savu ļoti interesanti izveidoto libretu (pēc Raiņa lugas to darinājis P. Aboļimovs), kas pauz tautas gaišo, radošo spēku varenību un cēlumu, tā it sevišķi ar muziku. Visi apspriedes dalībnieki atzīmēja baleta muzikas fantāzijas bagātību, dzīvo tautisko raksturu, krāsīgumu. Pozitīvi novērtējot autora tieksmi simfonizēt baleta muziku pēc lielo krievu meistaruru parauga, daži izteica zināmas šaubas par atsevišķu muzikas posmu dejekumu. Autoram der padomāt par nospalotu, īsteni dejisku posmu ieviešanu, sevišķi varones Leides raksturojumā, arī paplašināt tautas gaviļu izpaušmi. Var vēlēties arī vairāk kontrastu muzikā, pilnīgāku līdzsvaru starp reālo un fantastisko elementu.

N. Grīnfelda operā «Daina» ar Fr. Rokpelnā libretu, kas stāsta par latviešu senajām cīņām pret vācu iebrucējiem, tika saklausīta mūsdienu padomju tautai tuva ideja par varonīgu brīvības cīņu, par patriotisku uzpurēšanu savas tautas labā. Atzīmējot plaši izveidotās operiskās formas — arijas, ansambļus, korus, labi izkopto lirisko elementu, autoram pārmēta tautiski patriotiskās līnijas nepilnības, zināmas muzikālās dramaturģijas trūkumus gan atsevišķu personu raksturojumos, gan vēl neatrisinātā finalā. Libreta galvenais trūkums tāds, ka tas tautai ierada pārāk pasīvu lomu. Pēc šo trūkumu novēršanas «Daina» spēj kļūt par darbu, kas ieteicams uzvešanai — tāds slēdziens izskanēja apspriedē.

J. Ivanovs savā 6. simfonijā par temu nēmis Latgales veco un jauno dzīvi, gan nesaistot šo temu ne ar kādu konkrētu programmatisku izveidojumu. Darbs vēl nav gluži pabeigts — trūkst

finala. Noklausoties triju pirmo daļu un finala ievada klavierizvilkumu (to, kā arī operu «Daina» izpildīja H. Brauns), apspriedes dalībnieki vienprātīgi konstatēja, ka autors, vēlreiz apliecinot savu ievērojamo talantu un prasmi, uzrāda tieksmes atbrīvoties no agrākajiem formalisma žņaugiem, cenšas apgūt skaidru, realistisku muzikas valodu. Bet pārskatīdams process vēl nav pabeigts, vēl nav pārvarēta zināma subjektīvistica patvalība, brīžiem trūkst atbrīvotas melodiskas elpas, skaidra un pārliecināša formas veidojuma. Kur autors ļauj ieskanēties dzīvajām tautiskajām stīgām, piemēram Latgales dejas melodijai simfonijas trešajā daļā — skerco, tur rezultāts vislabākais. Tas rāda autoram vienīgi pareizo ceļu: uz tautu, laukā no kabīneta noslēgtības, aicina ieskatīties mūsdienu Latgalē ar tās lielajām sabiedriskajām pārveidībām. Jau sāniņģeļtais parāda, ka komponistam ir visas iespējas, lai atrisinātu šo uzdevumu. J. Ivanova nelielās klavieru variācijas ar savu skaidrību, vienkāršību un sirsniģu, kura turklāt apvienota ar svaigi, asprātīgu apdari, guva nedalītu piekrišanu.

No mazāku formu darbiem augstu novērtējumu guva Jēk. Mediņa klavieru sonatīna ar savu veselīgo, dzidro, tautā smelto emocionalitāti, meistarisko fakturu. Šis darbs pelna, lai to iekļautu padomju pedagoģiskās muzikas repertuārā. Jēk. Mediņa 2. tautas dziesmu apdāres atzītas par paraugiem skaidrai, vienkāršai pieejai tautas melodikai. Te izcelts un pasvītots tautas melodikas daiļums un košums, neaizņemot to ne ar kādiem patvaļīgiem plebīvējumiem. Divās dziesmās ar Puškina tekstiem saklausāmas labas krievu klasiku tradīcijas. Tika kritizēta zināmā mērā restaurējoša, nevis dzīva, radoša pieeja tradīcijām. Asāku kritiku saņēma Jēk. Mediņa maršs un valsis pūteju orķestrim. Atzinīgi novērtējot komponista pievēršanos šim vajadzīgajam žanram, visi vērtētāji tomēr norādīja uz šo darbu šablonsko raksturu, dzīvu, mūsdienu intonāciju trūkumu, kas spētu saistīt klausītājus. Piekrišanu rāda A. Skultes dzīvās estrades dziesmas «Ei, kaimiņi!», «Ziedēj mana kviešu druva» un divi kori. No N. Grīnfelda trim solo dziesmām, kurās novērtēja autora tieksmi rast līdzsvaru starp dziesmas un romances tipisko raksturu, visvairāk atzinības guva «Rita dziesma» (J. Vanaga teksts) ar savu gaišo, mūndro, tautisko noskaņu. J. Ivanova otrā, lēnā daļa no čella koncerta neļāva spriest par šo darbu visumā, bet, pozitīvi novērtējot autora cenšanos pēc emocionāla, cildena melodisma, daļskanības, daži apspriedes dalībnieki aizrādīja, ka arī šai darbī komponists vēl nav pilnām atbrīvojis no tādēim trūkumiem kā uzbūves neskaidrība, pārsmērīgi izraibināta harmonika u. c.

Tika atskanoti arī daži A. Kalniņa darbi. Tautas dziesmu apdāres viru korim nedalīti valdzināja klausītājus, turpretim viņa koris «Ave, sol» (Raiņa teksts) atvēsināja ar dzīvas emocionalitātes, dabiska, pārliecināša muzikas risinājuma trūkumu.

PSRS Padomju komponistu savienība notika koncerts, kurā latviešu komponisti tikās ar Maskavas muzikas sabiedrības pārstāvjiem. Daudzie klātesošie, kuru vidū bija tādi izcilie padomju muzikā kā An. Aleksandrovs, I. Saporins, V. Muradeli, T. Chrenņikovs u. c., noklausījās Jēk. Mediņa referātu par Padomju Latvijas muziku un jo atzinīgi uzņēma priekšnesumus, ko sniedza Vissavienības radiokomitejas solistes Tamara Zuravļeva (J. Mediņa dziesmas ar Puškina tekstiem), pianists Igorš Aptekarevs (J. Ivanova variācijas), Latvijas valsts konservatorijas studenti Zermena Heine (A. Kalniņa dziesmas, arijas no N. Grīnfelda operas «Daina»), Ksenija Pētersone (J. Mediņa tautas dziesmu apdāres, A. Kalniņa un A. Zilinska dziesmas), Jāzeps Lindbergs (izvilkumi no A. Skultes baleta «Spēlēju, dancēju»), Nobeigumā vakara apmeklētāji ar dzīvu interesi noskatījās filmu «Rainis», kurai muziku rakstījis A. Skulte.

Latviešu komponistu jaunrades novērtējumā piedalījās PSRS Padomju komponistu savienības ģeneralsekretārs T. Chrenņikovs, sekretārs V. Kucharškis, M. Čulaks, Zipojumu sniedza V. Fese, kas vada Baltijas republiku sekciju pie nacionālās muzikas komisijas.

Latviešu komponisti Maskavas muzikas darbiniekiem parādīja virkni skaņdarbu dažādās muzikas formās un žanros. Tas liecina par radošo interešu daudzpusību. Latviešu komponistu darbos arvien ievērojamāku vietu ieņem padomju tematika. Savā jaunradē skaņraži meklē realisma ceļus un tiecas pārvarēt formalisma kaitīgās ietekmes, kas agrāk bija zināmā mērā parādījušās. Bet, pārskatīdot savu darbu pēc vēsturiskajiem partijas CK lēmumiem par muziku, latviešu komponisti vēl atrodas savu uzdevumu atrisināšanas sākumā. Padomju tematikā latviešu muzikā vajag skanēt daudz dziļāk un pārliecinātāk. Vēl vajā attīstīti masu muzikas žanri, īpaši jūtama masu dziesmas atpalicība. Trūkst nelielas formas programmatiskas muzikas un citu populāru darbu. Bet galvenais ir laikmetīgas padomju operas un baleta trūkums. Daļa vainas šeit gulstas arī uz LPSR Operas un baleta teātri, kas ir pārāk inerts darbā ar komponistiem. Pārmēta arī kūtrība, ar kādu teātris piegājis pie jau esošiem latviešu padomju komponistu darbiem, kas nepārprotami pelna uzmanību kā ar savu tematiku, tā ar māksliniecisko kvalitāti un kuru uzvešana tikaj sekmēs padomju temas attīstību latviešu muzikālajā teātri.

Visumā jaunrades atskaitē vērtēz apliecināja, ka latviešu komponisti ir spēcīgs posms mūsu muzikas frontē un ka ar principālas kritikas un paškritikas palīdzību, izraisot visas radošās iespējas, jau drīzumā sagaidāmi jauni vērtīgi ieguldījumi visā padomju muzikas kultūrā.

Apspriedes nobeigumā pārrunāja dažādus jaunrades un organizatoriskus jautājumus kas saistīti ar Latvijas Padomju komponistu savienības un visu Latvijas muzikas organizāciju darba uzlabošanu.

Padomju rakstnieku un A. M. Gorkija vārdā nosauktā literatūras instituta apsveikumi Martinam Andersenam-Neksem

Sakarā ar to, ka 26. jūnijā pagāja 80 gadi kopš pazīstamā daņu rakstnieka un izcilā sabiedriskā darbinieka Martina Andersenā-Nekses dzimšanas, pie kam šī diena gandrīz sakrita ar viņa literārās un sabiedriskās darbības 60 gadu atceri, PSRS Padomju rakstnieku savienība un A. M. Gorkija vārdā nosauktais literatūras instituts nosūtīja jubilearam apsveikuma vēstules.

Padomju rakstnieki saka: — Šodien līdz ar miljoniem Jūsu lasītāju un cienītāju visā pasaulē mēs

novēlam Jums, dārgais biedri Nekse, veselību un jaunus spēkus turpmākam radošam darbam un cīņai par mieru, par demokrātiju, par cilvēces laimi. Mēs augsti cienījam Jūsu lielo talantu, Jūsu uzticību tautai, strādnieku šķīrai un komunistiskajai partijai. Ar savām grāmatām, runām, rakstiem un personīgo piemēru Jūs mācāt būt neatlaidīgiem un idejiskiem, mīlēt kultūru un darba cilvēkus un nīst ekspluatatorus, imperialistiskos citu tautu apspiedējus.

Ticēdami tautas masu spēkam, Jūs mācāt masas ticēt uzvarai.

Apsveikumā no A. M. Gorkija vārdā nosauktā literatūras instituta profesoru, mācību pasniedzēju, studentu un līdzstrādnieku kolektīva teikts:

— Jūsu ticība dzīvei un radošā enerģija, Jūsu — mākslinieka un socialistisko ideālu cīnītāja — jaunā dvēselē ir tādas ipašības, par kurām mēs sūtam Jums kvēlu sveicienu un mūsu dziļās draudzības apliecinājumu.

Līgo svētkos Balves notika Viļakas aprīņa dziesmu diena. Attēlā: Dzied aprīņa apvienotais koris. Vīredirģents — Arturs Birnsons.

Humors un satira — asi ideoloģiskās cīņas ieroči

Lielajā Tēvijā karā, cīnoties pret cilvēces nīkano ienaidnieku — vācu fašismu, padomju tautas sasprindzināja visus spēkus un izlietoja visus cīņas līdzekļus. Šai nozīmīgā goda vietā vienmēr bija arī satira un humors. Karavīrus un visu tautu cīņai ierosināja un iedvesmoja gan mūsu rakstnieku feļtoni, gan mākslinieku karikatūras, kas šausīja ienaidnieku kā asas tērauda rīkstes.

Tagad, pēc kara celtniecības laikā, humors un satira ir ne mazākā loma kā bargajās Tēvijā kara dienās. Arī šodien šie mūsu ideoloģiskās frontes ieroči šausa un grauj Amerikas un Rietumeiropas kara kurinātājus, graiza un pātago visu, kas kavē mūs komunistu cēlsana darbā.

Cik iespējams ir šis cīņas līdzeklis, liecina fakts, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas sesijas laikā amerikāņu, angļu un citu kapitalistisko valstu diplomāti, ieraugot padomju mākslinieku dzālīgās karikatūras, neomulīgā nervozitātē mirkšķinājuši acis un, neveiklī jūdzamies, centušies kaunīgi protestēt.

VK(b)P Centrālās Komitejas pagājušā gada lēmumā par žurnāla «Krokodil» darba uzlabošanu skaidri un nepārprotami izteikta partijas gādība par to, lai mūsu literatūrā blakus visiem pārējiem žanriem attīstītos veselīgi, dzīvi apliecinātie humors un tāni pašā laikā kritizējošā, dzīvi virzošā satira. Šī partijas gādība izpaužas arī pesen notikušajā Vissavienības humoristu, satiriku un karikatūristu sanāksmē.

Protams, tāpat kā visai literatūrai, arī humora un satiras žanram jāsoļo kopā ar dzīvi un jāveicina dzīves virzīšanās uz priekšu. Rakstnieki, kas šo nosacījumu aizmirst, atpaliek, līdz kamēr pavism attraujas no savas tautas. Bieži vien neveiksmes cēš arī tādi feļtonisti kā G. Riklins, kas centās smidzināt lasītājus ar sen apbružātām un apnikušām temām, aprakstot vīru un sievas ģimenes kildas, mājsaimniecību likstas un citas sīkas dzīves parādības. Mūsu dzīve nemīlta mainās un veidojas, veidojas arī cilvēki. Šodien padomju cilvēks nav vairs tāds, kāds viņš bija vakar un aizvakar. Padomju feļtonistiem un karikatūristiem skats jāpievērš svarīgākajām norisēm dzīvē. Arī humorā un satirā nepieciešams plašs vēršens, kāds piemīt visai mūsu dzīvei. Bet pats galvenais — nepieciešams dziļš idejiskums, partiskums.

Latviešu literatūrā, sākot jau ar tautas gara mantā — pasakām, sakām — vārdiem un daļām, humora un satiras žanrs ir dziļi iesakņojies. Lai atceramies Raipa dzālīgās epigrammas, Rūdolfa Blaumaņa humoriskas, Andreja Upiša asās satiras sacerējums, Zvārgulu Edvarda «Zobgala kalendāru», Pērsiša fabulas, Jāņa Sudrabkalna smalkās satiras dzeju. Daudzi mūsu rakstnieki un dzejnieki, ja arī ne visā pilnībā, tomēr daļēji strādājuši humora un satiras žanrā. Pēdējā laikā tas diemžēl atstāts novārtā. Ir tiesa, savu daļu šinī žanrā devuši vairāki mūsu dzejnieki — Fri-

cis Rokpelnis, Mirdza Ķempe, Andrejs Balodis u. c. Tomēr pašreizējais stāvoklis nekādā ziņā nevar apmierināt.

Jāapsveic tas, ka mūsu laikraksti iespējami karikatūras par starptautiskām temām. Bet jānožēlo, ka feļtonu gandrīz vai izzudis no to lappusēm. Zināmu atzinību pelna «Padomju Jaunatne», kas laiku pa laikam izdod humora un satiras pielikumu «Asā slotā».

Pagājušajā gadā žurnāla «Karogs» lasītāju konferencē vairākkārt izskanēja vēlējums, lai šis mūsu literatūras, mākslas un sabiedriski politiskais žurnāls savās slejās ierādītu vietu arī humoram un satirai. Redakcijas pārstāvji atzina, ka lasītāju ierosinājums ir vietā un apsveicams, bet... vēl līdz šim laikam «Karoga» redakcija šai virzienā nekā nav paveikusi.

Kas mūsu apstākļos būtu darāms, lai uzlabotu pašreizējo stāvokli humora un satiras laukā? Vispirms — laikrakstu un žurnālu redakcijām savos darbu plānos jāierāda vieta humoram un satirai, jāorganizē attiecīgā materiāla vākšana, tas ir — jāmeklē autori, kas rakstītu par temām, ko izvirzījuši redakcija vai arī autors pats.

Protams, varēs dzirdēt iebildumus, ka mums pašlaik nav īpašu feļtonistu kadru. Kas lai raksta? Bet — ja kadrus meklēs, ja vīrus audzinās, tad tie arī būs. Nevar pieļaut, ka mūsu rakstnieku saimē nebūtu labu feļtonistu, un ka starp māksliniekiem trūktu karikatūristu.

Vissavienības humoristu un satiriku sanāksmē Maskavā biedrs Gorbatovs pārmeta PSRS Rakstnieku savienībai, ka literatūras kritika maz vēribas pievērst feļtonu un citu humora un satiras paveiktu apcerēi un vērtējumam. Debātēs šo pārmetumu atbalstīja daudzi runātāji.

Humora un satiras kā literatūras žanra veicināšanā un izkopšanā noteiktas pretenzijas jāuzstāda arī Latvijās Padomju rakstnieku savienībai. Pie citu brālīgo padomju tautu Rakstnieku savienībām nodibināts humora un satiras sekcijas, kas pulcina ap sevi autorus un vispār veicina, kā arī vada šī žanra attīstību. Mums šādas sekcijas pagaidām vēl nav. Bet laiks būtu to nodibināt. Un — ja tāda sekcija mums būtu, droši vien arī laikrakstiem būtu vieglāk noorganizēt savās slejās humora un satiras nodaļu.

Mums nav vajadzīgs kapitalistiskajiem zemēs kultivētais tā saucamais karatāvu humors un nihilisma pārsātināta satira. Mums ir nepieciešams dzīvespriecīgs, dzīves apliecinātais humors un visu negatīvo parādību šausmīgā satira, kas vērsas pret kapitalisma ideoloģijas atliekām cilvēku apziņā, pret buržuazisko nacionalismu, pret sabiedriskā īpašuma aizskārējumiem, ierāvējiem, birokratiem un citiem vakardienas sārņiem, jo tie šur tur vēl mētājas mums pa kāļām.

Humors un satira — asi bolševistiskās preses ieroči. Nedrīkstam tos izlaist no rokām. P. Sils

Gitās padomju republikās

PADOMJU TATARIJAS SVETKI

Tatarijas pilsētu un lauku darba ļaudis atzīmē Tatarijas Autonomās Padomju Socialistiskās Republikas dibināšanas 29. gadadienu.

Republikas gadadienu Tatarijas strādnieki, kolchoznieki un inteliģence sagaidījuši ar lieliem sasniegumiem rūpniecības, lauksaimniecības un kultūras laukā. Izpildāmi lielo stalinisko dabas pārveidošanas plānu, lauku darba ļaudis tikai šā gada pavasarī vien iestādījuši lauku aizsardzības mežu joslas 9.200 hektāru platībā — desmit reizes vairāk nekā visā līdzšinējā republikas vēsturē. Kolchozos ieviestas pareizas augu sekas un ieteikti ilggadīgi zālāji. Republikas laukos birst laba raža, kuras novākšanai gatavojas visi lauku darba ļaudis.

DARBA LAUDIS GODINA SEVČENKO PIEMĪNU

Ķījevas apkaimē, skaistā ucekānā, ko savā laikā daudz apdziedājis Tarass Sevčenko un kur pirms 38 gadiem viņš aplabāts, ieradās Ukrainas galvaspilsētas darba lauku pārstāvji. 26. jūnijā, atceroties T. Sevčenko nāves 88. gadadienu, pie dzejnieka kapa notika mītiņš. Darba lauku delegācijas nolika vainagus.

JAUNIE MĀKSLINIEKI BRAUC UZ KOLCHOZIEM UN RŪPNICĀM

I. Repina vārdā nosauktais Leņingradas glezniecības, skulptūras un arhitektūras institūts sūta studentus vasaras praksē. Jaunie mākslinieki apmeklēs Magnitogorsk, Molotova vārdā nosaukto auto rūpnīcu Gorkijā, Sevangestroju, Kolas pussalu, sochozu «Gigants», Rostovas apgabālā un citas mūsu Dzimtenes lielās rūpnīcas un kolchozus.

SARKANĀS ARMIJAS CENTRALAIS TEATRS CHARKOVĀ

Charkovā pašreiz vēstojas Sarkanās Armijas Centralālais teatrs kolektīvs. Charkovas darba ļaudim teatris parādīs savus galvenos inscenējumus: «Pēdējās robežas», «Viņā pusē», «Spitnieces savaldīšana», «Deju skolotājs» un citus. Teatra kolektīvs Charkovā ieradīs pilnā sastāvā. Izrādes vienlaicīgi notiek Sevčenko vārdā nosauktā dramatiskā teatra telpās.

PSRS VALSTS TAUTU DEJU ANSAMBLA VIESIZRĀDES

Pagājušajā nedēļā Rīgā pirmo reizi viesojās viens no izcilākajiem choreogrāfijas kolektīviem Padomju Savienībā — Valsts tautu deju ansamblis. Ansamblis labā slava un līdzšinējie panākumi, kuros tas guvis 13 gados, apceļojot daudzas Padomju Savienības republikas un vairākas ārvalstis, bija radījuši Rīgas darba ļaudis lielu interesi. Jāsaka, ka daudzie skatītāji tūkstoti, kas izraža dienās pildīja Valsts Operas un baleta teatri, nebija vīlušies, PSRS un citu tautu nacionālo deju bagātības viesi parādīja lielisku sniegumu.

Sava mākslinieciskā vadītāja Stalins premijas laureāta, KPFSR tautas mākslinieka Igora Moisejeva vadībā ansamblis sasniedzis izcilu māksliniecisku gatavību. Mākslinieciskās jaunrades pamatā liekot tautas deju folkloras elementus un tos apvienojot ar krievu choreogrāfiskās skolas labākajām tradīcijām, deju priekšnesumos radīts īpatnējs stils un izveidots oriģināls choreogrāfisks žanrs. Dejas soļu vieglums un apbrīnojami precizitāte, virtuozie lēcieni un pagriezieni, priekšnesumu dabiskums un dzīvā, aizrautīgā tempa raksturoja viesu priekšnesumus. Deju iestudējumos I. Moisejevs centies saglabāt deju nacionālo formu un īpatnējo kolorītu, pasvītrot tautas deju raksturīgākās iezīmes. Priekšnesumi vienmēr saistīti ar kādu konkrētu saturu vai ideju, kas ietverta spilgtā un viegli saprotamā formā. Šādi programātiska rakstura dejojumi tuvi ikvienam skatītājam.

Viesizrādēs skatījām divas patstāvīgas programmas. Pirmajā programā ietilpa slavu tautu dejas, otrajā — PSRS tautu dejas.

Blakus īsti etnogrāfiskām tautas dejām, piemēram baltkrievu dejām «Javonija» un «Janka» un Uralu tautas dejas «Seņnieks», ansamblis radījis arī jaunas dejas, kuru pamatā tautas choreogrāfijas un sadzīves pētījumi. Pie tādām pieskaitāma «Krievu svīta», baltkrievu dejas «Bulba» u. c. Veiklī pietupieni, zilbinošie virpuļi šīs dejas mainījis ar grotesku tautas humora un deju sacensībām.

No citu slavu tautu dejām kā spilgtākā atzīmējama poļu svīta, kas sastāv no 3 dejām — trojaka, krakovjeka un mazurkas. Dejojā apbrīnojama ķermepa pārvaldīšanas spēja un atrisīti vieglais, temperamentīgais izpildījums sajūsmainā skatītājus. Sevišķi pieminams solistu — KPFSR nopelniem bagāto mākslinieku — T. Zeifertes un I. Kartašova meistarīgais sniegums kra-

kovajā un tehniskā virtuozitāte slovaku dejas, kurā bez iepriekšējiem solistiem vēl piedalījās Z. Nikitina.

Īpatnēju kolorītu ienesa virkne Kaukaza un Vidusāzijas tautu deju nacionālo instrumentu pavadībā. Šeit atzīmējama virtuozā «Dagestana ležņinka» solistu T. Izrailova, I. Izrailova un L. Madekjana aizrautīgajā izpildījumā, straujā «Kazaņas tataru dejas» un kareivīgā «Tadžiku kara dejas» ar nažiem» KPFSR nopelniem bagātā mākslinieka I. Kartašova meistarīgajā izpildījumā.

Bez atsevišķām tautu dejām baletmeistars I. Moisejevs izveidojis arī lielākus deju uzvedumus ar kopīgu sižetu un vienotu dramaturģisku līniju. Starp tiem ievēribu pelna ukraiņu svītas «Vesnjankas» (pavasara rotaļa) iestudējums, kas balstās uz senām tautas parašām un folkloras materiāliem. Uzvedumā izmantotas ukraiņu skaistās tautas melodijas. Skatītāja acu priekšā kā panoramā aizslid dažādas spilgti kontrastiem pilnas ainas, kurās lieglims mainās ar ugunīgu straujumu un vijīgu deju posmi ar akrobātiskiem veidkiem lēcieniem.

Padomju tautu sadzīves un darb pētījumu rezultātā ansamblis radījis dažādu žanru choreogrāfiskas ainas «Uzvaras Pirmās maijs» un «Padomju ainas». To interesantākais epizods bija «Fizkultūras valsis», kurā tiri choreogrāfiskie elementi apvienoti ar fizkultūras pamēģieniem, un pantomīmiskais uzvedums «Futbols», kurā groteskā veidā attēlota futbola sacīkstes norise.

Ciklā «Pagātnes ainas» ansamblis bija mēģinājis satīriskā veidā parādīt pirmsrevolucionāras Krievijas cilvēku tēlus. Labāk tas izdevies maija humorā un sirsnības apņemtajā ainā «Pie maskavas līriķa». Turpretim pārējās pantomīmiskās ainas («Aklais muzikants» un «Ielas dziedotne») ar savu pasvītrotu naturalismu krasi izdalījās no ansambļa vispārējā mākslinieciskā snieguma. Ansambļa dejas uzmanīgi pavādīja simfoniskais orķestris dirigēti S. Gaļperina vadībā. S. Gaļperins bija arī autors lielākajai daļai tautas deju aranžējumu, kas bija veikti un atjaunoti piemēroti arī dažādiem tautiskiem instrumentiem.

PSRS Valsts tautu deju ansambļa viesizrādes uzskatāmi parādīja, kādas neizmējamās bagātības slēpjas PSRS tautu mākslī un kādas nepārzēdamas iespējas dod folkloras elementu izmantošana choreogrāfijas jaunradē.

J. Kokie

JAUNI BALETA MĀKSLINIEKI

S. Kirova vārdā nosauktajā Leņingradas akadēmiskajā Operas un baleta teatris notika Leņingradas valsts choreogrāfiskās skolas tradicionālais izlaidums. Tas ir 209. pēc skaita. Skatītāji silti uzņēma jauno baletu «Jaunie pa-

rioti», ko izpildīja skolas audzēkņi. Šinī gadā skolu pabeidza 25 kvalificēti baleta mākslinieki. Leņingradas Operas un baleta teatris uzņēmi 7 cilvēki, pārējie brauc uz Novosibirskas, Ufas, Kazanā un citur.

Turpinājums no 4. lapa pusē

Novelē «Lai me» K. Marukas pievērsies citam aktūlam tematam — kolektīvās saimniecības ciemata izbūvei. Lī piezīmē, ka pie šā darba Padomju Lietuvā jau ķērusies daudzas jaunās kolektīvās saimniecības. Novelē ieloti zemnieki, kas no vecām pussagruvušām būdām pārceļas uz jauniem kolektīvās saimniecības namiem.

Jaunais rakstnieks A. Bauža kolchozu temai veiktajos stāstos rāda zemnieku apvienošanās lauksaimniecības arteļos, šķiru cīņu, modrības nepieciešamību, rāda vienētu zemnieku pārgaušanu, Zemnieks Norvalds, kas visu mūžu cietis postu, kolchozā iedomājas, ka «pēc simts gadiem cilvēki ar šausmām domās par viņu dzīvi vienstās».

Stāstā «Pie jūras» A. Bauža pirmās tēlo zvejnieku apvienošanās kolchozā. Enerģiskā zvejnieka meita Maria neatlaidīgi cīnās pret savu tēva konservatīvajiem uzskatiem. Tēvs turās sāpus no zvejnieku arteļa, sākumā nespēj saredzēt kolektīvā darba priekšrocības. Marta uzvar. Viņa pati čakli strādā arteļā, viņa palīdz arī vecajam zvejniekam Viltkum mainīt savu uzskatu. Kopīgā darbā ceļas zvejnieku labklājība. Lai vām iegādā motorus. Zvejnieku zemi apar traktors. Zvejniekus vairs neizņemto zivju uzpircējs Gemikas, no kura vecais Viltkus bija pircis laivu un par to strādājis veselus desmit gadus.

Par kolektīvizācijas temu rakstījuši arī citi lietuvju rakstnieki — J. Baltušis, J. Dovidaitis, A. Berjozovas, M. Sluckis, R. Lukinskas, A. Pakalnis u.c. Nesen «Literatura un Māksla» sniedza J. Baltušā noveli «Tilindža zaudējumi».

Lai gan stāstu, noveļu un tēlojumu par kolektīvizāciju jau ir krietns skaits, līdz šai dienai vēl nav iznācis neviena romāns par šo jautājumu. Presē parādījušās ziņas, ka rakstnieks A. Berjozovas pabeidzis romānu «Zeme». Ziņots arī, ka lielākus darbus par vēsturiskajām pārmaiņām Lietuvā laukos raksta vairāki citi rakstnieki.

Klaipēdas muzikalās komedijas teatra režisors. Viņu pirmā bezdāļā literatūrā — luga «Ābeles ziedēs» — vispirms parādījās uz Klaipēdas Muzikalās komedijas teatra skatuves, bet tagad to inscenējis Valsts drāmas teatris Viļņā un vairāki citi teatri.

Lugā parādīts kolektīvās saimniecības «Jaunā dzīve» darba sākums, tās augšana un nostiprināšanās. Kolchoza priekšsēdētāja Jona Kvedara vadībā jaunie kolchoznieki vienoti ēn čakli strādā, lai savu dzīvi pārvērstu ziedošā dārzā. Partijas komitejas instruktora Petra Gaļina radītais zemnieku aktīvs panāk, ka «Jaunā dzīve» nemītiņi iet augšup, ka arvien vairāk samazinās svārstīgo zemnieku skaits.

Nevar rīmties kolektīvo saimniecību ienaidnieki — buržuaziskie nacionalisti un budži. Visdiemžiem līdzekļiem budzis Naudzūs, viņa dēls Kajetons un citi ar reacionāro mācītāju Raubu priekšgalā trauco darba zemniekus apvienoties un sludina, ka «kolektīvā saimniecība izjūks, ka tajā nekad neuzziedēs dārzis». Viņi mēģina maldināt svārstīgo zemnieku Petku, viņi ievēl savos tiklos zemnieka meitu Agni. Risinās cīņa starp savu mūžu pārdziyojušām ekspluatatoru šķiru paliekām un darba zemniekiem — kolektīvizācijas pionieriem, kas traucas uz jaunu, laimīgu dzīvi. Darba zemnieki ierauga ienaidnieka izlikās lamatas un kļūst vēl neatlaidīgāki un modrāki socialistisko lauku veidotāji. Lai gan tautas ienaidnieki nodedzina kolchoza labības kļēti, lai gan par šo laundarību nebeidz priecāties tās iedvesmotās mācītājs Rauba un pārējie buržuaziskie nacionalisti, tomēr cīņā uzvaru gūst darba zemnieki. Viņu pusē darba ļaudu masas, viņu pusē spēks un taisnība.

Laundarus notver paši kolchoznieki. Lai laukus laikā apstētu, kolchoznieki papildus atnes pa maisam labības. Nepiepildās budžu un buržuazisko nacionalistu cerības, ka kolektīvā saimniecība izjūks, ka tajā nekad neuzziedēs dārzis.

Lugas nobeigumā redzama «Jaunās dzīves» darba diena. Laukos dūc traktori. No kuļmašinas birst bagātās ražas graudi. Skaņ dziesmas. Pionieri ieradusies taikā un stāda ābelītes. Tās augs

un ziedēs, ziedoša, turīga dzīve plauks bolševistiskajos kolchozos.

Tāda ir pirmā luga Padomju Lietuvas dramaturģijā, kas veļlita kolektīvizācijai. Divi citi rakstnieki — Kašņickis un Gelbaks — nesen uzrakstījuši otru lugu par kolektīvizāciju — «Tā sākas dzīve». Uz skatuves tā vēl nav parādījusies.

Jāatzīmē, ka rakstnieki J. Dovidaitis un J. Marcinkevičs mākslinieciskās pašdarbības dramatisko pulciņu vajadzībām uzrakstījuši vairākus vien cilvēkus par kolektīvizāciju saimniecībām.

Jau pieminētajā Lietuvas Padomju rakstnieku savienības kritiķu sekcijas sapulcē rakstnieks J. Baltušis, runādams par kolektīvizācijas atspoguļošanu lietuvju padomju literatūrā, pieskārs arī kritikai. Viņš atzīmēja, ka kolektīvizācijas tematikas atbilstība literatūras kritika nav attaisnojusi uz to liktās cerības un nav izpildījusi tai sprautos uzdevumus. Neraugoties uz to, ka par kolektīvizācijas tematu jau uzrakstīta virkne darbu, ka nobriedusi prasība pēc šo darbu rūpīgas, dziļas analīzes, ka nepieciešams parādīt jaunus asus literatūrā un palīdzēt noskaidrot rakstniekiem, kas jau sasniegti, attīstot kolektīvizācijas tematu, un kādi trūkumi vērojami, kā arī nospraust ceļu tālākam radošam darbam, — kritika to vēl nav darījusi. Periodiskā ievietotās nelicīgas recenzijas šo prasību neapmierina.

Reizē J. Baltušis atzīmēja, ka pašreiz par trūkumu jāuzskata tas, ka, izņemot T. Tilviša poemu «Unšine» un J. Avīžus stāstu «Mantojums», nav neviena lielāka darba, kurā būtu vispārīgā kolektīvizācijas attīstība.

Līdzšinējie literārie darbi nepilnīgi, nepietiekami vispusīgi un dziļi atrisina kolektīvizācijas jautājumus.

Sajos darbos vēl vāji atspoguļojas partijas vadošā loma. Par to gan tiek runāts daudzos darbos. Parādīta partijas tieša vadība, dibinoti vieni vai citi kolektīvo saimniecību, parādīti partijas biedri, viņu gribas spēks un stingra ticība uzvarai. Bet šodien jau nepieciešami darbi, kuros varētu ierādīt partijas veikto lielo darbu, sagatavojot augsti kolektīvo saimniecību dibināšanai, kuros varētu ierādīt to sarežģīto ceļu, kādu partijas vadība nostai-

gājuši Lietuvas darba zemnieki no vienstās, no padomju varas dotās zemes līdz kolektīvajām saimniecībām.

Nepietiekami parādīta arī strādnieku šķiras loma kolektīvo saimniecību organizēšanā.

Arī staliniskā tautu draudzība nav atspoguļojusies literāros darbos par kolektīvizāciju. Nemītiņā strauvē no brālīgajām republikām uz Lietuvu plūst traktori, lauksaimniecības mašīnas, šķirnes sēklas, minerālie mēslojumi un daudz cita loti nepieciešama; lielu atbalstu sniedz citu republiku bagātīgā pieredze un zinātnes sasniegumi, bet rakstnieki savos darbos to nav parādījuši.

Nepietiekami saasināts arī šķiru cīņas moments. Par maz vēl ir darbu, kuros atmaskoti budži, reacionārā garīdzniecība un pārējie reacionārie elementi; par maz vēl darbu, kuros būtu visā asumā izcelta notiekošās šķiru cīņas būtība.

Runājot par pozitīvajiem tēliem, tie sevišķi gribētos redzēt viņus pilnasinīgus, kā arī redzēt viņu idejisko augšanu un briedumu. Tomēr rakstnieki līdz šim nav pārvarējuši grūtības, radot pozitīvus tēlus. Biedrs J. Baltušis izteica cerību, ka, daļā apgūdam socialistiskā realisma metodi, dzīvē labāk iepazīdamies ar partijām un padomju darbiniekiem, rakstnieki pārvarēs grūtības un sekmīgi virzīsies uz priekšu.

Ja pārskatām visus literāros darbus, kas lietuvju padomju literatūrā jau parādījusies par lielajām pārmaiņām Lietuvā lauku dzīvē, redzam, ka galvenokārt tajos tēlota kolektīvo saimniecību dibināšana, tēlota tas lūzums, kāds notiek vienstānieka uzskatos, nostājoties uz kolektīvizācijas ceļu, tēlota cilvēku pārgaušana. Vēl tikpat kā nav darbu par tādu kolektīvo saimniecību iekšējās dzīves jautājumiem, kuras jau nostiprinājušās un turpina vispusīgi attīstīt socialistiskā lielsaimniecība.

Tādēim darbiem jānāk, un tie nāks.

Lietuvas K(b)P CK sekretārs b. V. Nunka šā gada maija vidū notikušajā Lietuvas Padomju rakstnieku savienības valdes I. plēnē, starp citu atzīmēja: «Šodien ievērojama daļa zemnieku jau apvienojusies kolektīvajās

saimniecībās, tomēr pirmās kolektīvās saimniecības, kā jauno, socialistisko lauku asni, nodibinājis jau pirms pāris gadiem. Turpretim daijliteratūrā tikai pašā pēdējā laikā sāka plašāk atspoguļoties Lietuvas lauku socialistiskās pārkārtošanas jautājumi.»

Partija spraudusi Padomju Lietuvas rakstniekiem uzdevumu radīt vairāk idejiski augstvērtīgu darbu, kas parāda Leņina-Stalins laimēto diženumu, kas parāda jaunā padomju cilvēka — aktīva komunistiskās sabiedrības cēlēja veidošanos, radīt darbus, kas audzina darba ļaudis padomju ideoloģijas, padomju patriotisma un tautu draudzības garā, kas palīdz partijai cīnīties pret buržuaziskās ideoloģijas paliekām cilvēku apziņā, radīt darbus, kas apmierina Lietuvas darba ļaudu kultūras prasības.

To literāro darbu vidū, kas atbilst šim partijas prasībām, goda pilnā vietā atrodas krieta daļa no tiem darbiem, kas jau uzrakstīti par kolektīvizācijas tematiem. Tie kļuvuši par cīņas ieroči Lietuvas lauku socialistiskās pārkārtošanā.

Kā tālas nākotnes sapnis likās pirms četrpadsmit gadiem Petra Cvirkas romānā «Zeme barotāja» tēlotā darba zemnieka Jura Taruša vārdi: «Bez šim ežām, bez šim kucīņām — roku rokā, sirdi sirdi dzīvosim... saproti, komunā». Arī padomju vara ļolai bija Lietuvas darba ļaudu ilgu sapnis un nākotnes cerība, par kuras piepildīšanu bolševiku partijas vadībā risinājis nemītiņa cīņa.

Šodien dzētkus straujajai socialistiskās rūpniecības augšanai pilsētās Lietuvā darba zemnieki uzar ežas un polidzina kupicas, stingru solī iet pa socialistisko kolektīvo saimniecību ceļu, pa ceļu uz komunismu. Šis vēsturiskās pārmaiņas jau radušās izpausmi Lietuvā padomju rakstnieku darbos, lietuvju padomju literatūrā jau tenācis kolchoznieks. Nav šaubu, ka viņa tēls literāros darbos kļūs arvien pilnasinīgāks, ka lietuvju padomju rakstnieki radīs tēlus-Stalins taktmetā bolševistiskā rūdījuma cilvēku tēlus.

Vācijas šķēlāju banketā

Labējais socialistis Kurts Sumachers atmaskots kā Volstrita agents (Avižu ziņa)

Sumachers: „Uz saimnieku veselību!”

Cha-cha fotomontaža

Pēc Parizes sesijas

M. VINTERS

Kaut gan kopā Ārlietu Ministru Padomes Parizes sesijas pagājušas divas nedēļas, tā joprojām atrodas pasaules sabiedriskās domas uzmanības centrā. Vienošanos, kas Parīzē panākta daudzos jautājumos, demokrātiskās aprindas uzņēma ar gandarījumu kā starptautiskā stāvokļa nomierināšanās pazīmi, kā ASV imperialistu līdzšinējās ārpolitikas — tā saucamā «stingrā kursa» — bankrotu un PSRS konsekvētās miera politikas jaunu spožu uzvaru.

Intervijā laikrakstū «Pravda» un «Izvestija» korespondentiem PSRS Ārlietu ministres B. A. Višinskis par Parizes sesijas rezultātiem teica: «Runājot par Ārlietu Ministru Padomes Parizes sesijas rezultātiem, jāatzīmē sevišķi svarīgs rezultāts, un proti, neapšaubāmā neveiksmē, kādu cietusi politika, kuras nolūks ir šķēlēt Vāciju un radīt iespējumu starptautiskajās attiecībās, — un neapšaubāmā panākumā, kādus gūvusi politika, kuras mērķis ir atjaunot Vācijas vienību, uzlabot starptautiskās attiecības un panākt starptautisku sadarbību.»

Tā arī Parizes sesiju un tās rezultātus novērtēja visas pasaules demokrātiskā sabiedrība un prese.

Komentējot Parizes sesiju, Itālijas socialistiskās partijas orgāns «Avanti» nosauca to par «aukstā kara politiku Stalīngradā». Patiešām, rietumvalstu pārstāvju ģenerālplāna Parīzē piedziņojuma galīgu plāksni: Rietumu diplomātiem nācās pilnīgi atteikties no savas diktāta politikas un pievērsties starptautiskās sadarbības līnijai.

Skaidrs, ka šāda politikas maiņa nebija ne nejauša, ne labprātīga. Tikai Padomju Savienības varenības un starptautiskās autoritātes nemīgtie pieaugumi, pasaules miera frontes izveidošanās un ekonomiskās krīzes draudi Maršala un maršalizētās zemēs piespieda «aukstā kara» politiku pie sienas, lika vienmēr grotīt līdzšinējo nostāju un atzīt lielvalstu sadarbības nepieciešamību vispār, jo sevišķi Vācijas problēmas atrisināšanā.

Parīzē sesija sanāca pēc pusotra gada ilga pārtraukuma. Šajā starptautiskā «aukstā kara» politikā uzlēdēja krāsnim ziediem. Angloakšu diplomāti lida vai no ādas ārā, lai «pierādītu» savām tautām, «ka ar Krieviju nav vērts vest sarunas» un ka «tāpēc jābūt gataviem visām varbūtībām». Šaj laikā nobrieda tādi «aukstā kara» augļi kā Vācijas pilnīga sašķelšana, Rietumbloks, Berlīnes «krīze», Bonnas «konstitūcija». Okupācijas statusus, Ziemeļatlantijas pakts. Bet šie «stingrā kursa» rezultāti bija vairāk efektīgi nekā efektīvi: savus pamatmērķus Volstrita politika tā arī nesasniedza.

«Aukstā kara» politikas bankrots

Nav šaubu, ka «aukstā kara» patiesais nolūks bija šantažēt Padomju Savienību un tautas demokrātiskās valstis, kā arī, kāpinot bruņošanās tempus, izvērtēt no ekonomiskās krīzes iesaistīšanās Amerikā. Un te nu Rietumu diplomāti

cietuši pilnīgu neveiksmi. Socialistiskā lielvalsts un tautas demokrātiskās valstis neļāva sevi ne biedēt, ne šantažēt. Padomju valdība un padomju tauta ne brīdi nav ļāvušas aizjūras imperialistu kara kņēdas ietekmei. Paļaudamies uz savu spēku un visu tautu atbalstu, Padomju Savienības sadarbībai sniegtā miera roka izjauc kara kurinātāju nodomus. Par kara histerijas un šantažas upuriem kļuvi tās iniciatori. Pirmās «stingrā kursa» upuris bija pats Maršals. Viņam sekoja Forēstols, Rojaļa un Kleja nozūšana — ir tikai daži piemēri, kā «aukstais karš» vērsies pret tā iedvesmotājiem.

Kāpinot bruņošanās drudzi, amerikāņu imperialisti cerēja no pēckara konjunktūras pārlēkt uz pirmkārt konjunktūru. Viņi pārrēķināja. Volstrita saceltais kara trokanis mobilizēja simtiem miljoniem vienkāršo cilvēku pret jaunu karu, radīja vareno miera fronti. Tautas kategoriski paziņoja, ka nekāros imperialistu interesēs, bet vērsis savus ieročus pret pašiem agresoriem. Ka tie nav tukši vārdi, nepārprotami rādīja notikumi Ķīnā, kur, kā to zīmīgi teica Henrijs Volless, «trešais pasaules karš izturēja savu «laboratorijas pārbaudi». Tas, ka 20. aprīlī Parīzē sācās 600 miljonu pārstāvju miera kongress, bet pie Nankinas — Ķīnas tautas atbrīvošanas armijas lieluzbrukumus, arī ir ļoti zīmīgs fakts.

Tautas masu priekšam jo drīz radās atbalss Ņujorkas un Londonas biržās. 3. jūnijā — dienā, kad ASV valsts sekretārs igni prasīja izbeigt Ārlietu Ministru Padomes sesijas darbu, Ņujorkas biržā ekscīju vērtība krita par 3.000.000.000 dolaru... Ačesons palika Parīzē.

Rietumu valdošās aprindas bija spiestas meklēt kaut daļēju vienošanos, jo sarunu neveiksmē galīgi atmastotu viņus kā agresīvas, avanturistiskas politikas piekritējus, kā vainīgos ASV un Rietumeiropas ekonomiskajā katastrofā, kā Vācijas neatkarības un vienības nīkātājus pretiniekus.

Noraidot sesijas sākumā padomju delegācijas galvenos priekšlikumus, Rietumu diplomāti tomēr bija spiesti tos vēlāk pieņemt par pamatu, lai sasniegtu daļēju vienošanos un gatavotos nākošām sarunām. Viņiem tātad vajadzēja atzīt, ka: 1) līdzšinējais diktāta kurss nekur neder, 2) «aukstā kara» taktika jāatmet kā bīstama pašiem tās iniciatoriem, 3) Vācijas problēma atrisināma nevis ar triju lielvalstu vienpusīgu norunu, bet ar četri lielvalstu saskaņotu rīcību, 4) Ārlietu Ministru Padomes darbs jāturpina. Viņiem neizdevās diktēt Padomju Savienībai savus priekšlikumus Vācijas jautājumā, kas paredzēja Vācijas beztermiņa okupāciju un Bonnas konstitūcijas uzspiešanu visai Vācijai. Viņiem neizdevās maldināt Vācijas sabiedrisko domu. Vācu tautai Parīzē sesija lieku reizi parādīja, ka PSRS aizstāv Vācijas vienību un neatkarību, prasot pēc iespējas drīzāk izstrādāt mierlīgumu un

tad stāties pie okupācijas karaspēka evakuācijas no Vācijas teritorijas, kamēr rietumvalstis aizstāv Vācijas sašķelšanu, atkarību un beztermiņa okupāciju. Vācijas un Berlīnes jautājumos panākta vienošanās, kas balstās uz padomju priekšlikumiem, jo spīgti ilustrē Padomju Savienības cieņu par Vācijas problēmas atrisināšanu Eiropas miera un vācu tautas nacionālo, demokrātisko centieni interesēs.

Lielība nevieta

Tiklab Parizes sesijas sanāksmā, kā arī vienošanās, kas sasniegta tās darba gaitā, nepārprotami liecina, ka imperialistiskajam lielvalstīm nācies Parīzē runāt pavisam citādu vairodu nekā divus pēdējos gadus. Pretpostdamas politikas sludinātājiem nācies atkāpties no savas «ģenerālās līnijas». Bet tieši to «aukstā kara» politikai grib noslēpt. Savu atkāpšanos un sakāvi viņi pēc pārbaudītas Gebeisa receptes nosaukuši par «uzvaru»(!), cenšoties iztēlot Parizes konferences rezultātus kā «stingrā kursa» politikas panākumus.

Sakarā ar šādu baltiem diegiem šūtu triku angļu laikraksts «Daily Worker» šīs dienās rakstīja:

«Volstrita diplomāti atgādina sprinteri, kas, skrīnot cik jaudas uz finišu (karu), visu laiku kļēd: Es gribu atpakaļ uz startu (mieru)! Kad viņš galu galā nevar sasniegt savu mērķi, jo uzduras nepārvaramam šķērslim, un spiests kļūt atpakaļ uz startu, viņš tēlo uzvarētāju un sauc: Cik man labi! Cik man labi!»

Šis salīdzinājums tiešām trāpīgs. Gandrīz divus gadus Rietumu imperialisti ar miera masku (kļēdzo: Mēs gribam mieru) gatavojās karum, piekopa starptautiskā stāvokļa saplīšanas politiku. Uzdrūšies varējai miera frontei ar PSRS priekšgalā, viņi bija spiesti, negribot un vilcinādami, atgriezties pie lielvalstu miermīlīgas sadarbības principiem. Un tagad viņi sēž kā nule aprakstītais neveiksmīgais sprinteris un nekautrējas taisīt uzvarētāja seju.

Tieši tā rīkojas ASV prezidents Trumens, kas līdz smieklīgam saļielija ASV diplomātijas «uzvaru» Parīzē, lai tiklīdz notūstētu amerikāņu ārpolitikas izgašanās. Tā rīkojas arī ASV valsts sekretārs Ačesons, kas, izgāzies ar savu mēģinājumu uzspiest padomju delegācijai amerikāņu diktātu, tagad plātās, ka «amerikāņu taktika piespieda Padomju Savienību pārlēkt defensīvā»(!) Ja amerikāņu «aukstā kara» stratēģiju savu piekāpšanos Vācijas un Austrijas jautājumos nosauc par PSRS «defensīvu», tad viņi meļo propagandas mākslā pārspēj visus «plānveidīgās atkāpšanās» un «frontes saīsināšanas» specialistus!

Ar lielību piepūstiem vaigiem amerikāņu diplomāti grib noslēpt savas «stingrā kursa» politikas izgašanos. Bet — atgriezoties vēlētie pie mūsu salīdzinājuma no sporta dzīves — teču skaidrs, ka zaudējums ir un paliek zaudējums, lai arī kā pats zaudētājs kļēgtu, ka viņš «uzvarējis».

V. I. MUCHINA

(Sakarā ar 60. dzimšanas dienu)

Padomju tēlniecības meistarū lieliskajā plejadā izcīlu vietu ieņem Vera Ignatjevna Muchina, PSRS tautas māksliniece, Stalina premijas laureate, kas š. g. 1. jūlijā atskatījās uz 60 mūža gadiem.

Skriet, visā plašajā Padomju Savienībā neatradīsies cilvēks, kas nepazītu kādu no Muchinas darbiem. Vēl vairāk — uz monumentālo grupu «Strādnieks un kolchozniece» ar patiesu cieņu un mīlestību raugās visa progresīvā cilvēce.

Izcīlā skulptore dzimusi 1889. gada 1. jūlijā Rīgā. Pirmā mākslinieciskā izglītība iegūta dažādās tēlniecības skolās un darbnīcās Maskavā. Seko studijas Francijā un Itālijā.

Jau pirms Oktobra revolūcijas Muchina bija apguvusi augstu profesionālo gatavību. Visi patiesie mākslinieki — viņu skaitā arī Muchina — tūlīt atsaucās revolūcijas aicinājumam. Pirmās lielās uzdevums padomju tēlniekiem bija realizēt 1918. gada pavasarī t. s. monumentālo propagandu, kuras projektēšanā ļoti dzīvi piedalījās V. I. Lenins. Neparastji liels uzdevums bija jāveic tēlniekiem — jāpropagandē komunisma idejas, jāiemūžina visu laiku un tautu ievērojamākie ļaudis, kas darbojušies cilvēces labā.

Tiesa, šo uzdevumu neizdevās realizēt iecerētos apjomos. Muchina tai laikā izstrādāja projektu 18. g. s. grāmāzdevēja Novikova piemineklim, kuru valsts komisija pieņēma.

1920-tajos gados Muchina piedalījās vairākos konkursos. Šais gados padomju mākslā notika cieņa par realismu. Tēlniecībā bija jācinās pret schematicismu, stilizāciju un impresionistisko nevižību cilvēkattēla traktējumā. Muchinas konkursa darbi liecina, ka māksliniece nepārtraukti augusi, tuvojoties padomju laikmeta tēlu patiesam un reālam traktējumam. Lai pieminam viņas darināto pieminekļa projektu J. Sverdlavam, monumentu «Atbrīvotais darbs», revolūcijas pieminekli Ķīnā, pieminekli Maskavas apgabala partijas sekretāram Zagorskim, kas gāja bojā eseru uzspīdzinātās mājas drupās, un daudzus citus.

Socialisma uzvara Padomju Savienībā deva jaunus uzdevumus arī mākslai. To vārdā Muchina 1937. g. darināja savu lielisko, 27 m augsto monumentu «Strādnieks un kolchozniece», kas Vispasaules izstādē Parīzē vainagoja Padomju Savienības paviljonu. Tas bija tēlniecībā jauns solis uz priekšu. Nekad agrāk māksliniekiem nebija vajadzējis parādīt savas tautas tēlus tādos grandiozos apmēros un nekad agrāk darba un vienkāršā cilvēka attēlošanai netika veļtita tāda cieņa.

Abi tieļdoti dziļā skaistuma izjūtā, ļoti reāli, patiesi un dzīvi. Mēs redzam cilvēkus, kas nes sevi visu jauno un skaisto. Pat vairāk — šie tieļ atspoguļo padomju cilvēka ideālu, viņa neapņemamo un nepārtraukto kustību uz priekšu. Viss tas parādīts šīs grupas žestos, pozēs, plastiskajā formā. Ari

Nākamajā nedēļā

Leņina komjūnatnes vārdā nosauktā teātra viesizrādes Dramas teātri:

- 3. jūlijā L. Tolstoja «Dzīvais mironis»;
- 4. jūlijā brāļu Turu «Savrupmāja šķērslielā»;
- 5. jūlijā K. Simonova «Tā arī būs»;
- 6. jūlijā L. Tolstoja «Dzīvais mironis»;
- 7. jūlijā C. Dikensa «Mūsu kopīgais draugs»;
- 8. jūlijā brāļu Turu «Savrupmāja šķērslielā»;
- 9. jūlijā H. Ibsena «Nora»;
- 10. jūlijā brāļu Turu «Savrupmāja šķērslielā».

9. un 10. jūlijā dziesmu dienas Ludzē, Līmbažos, Siguldā, Smiltēnē, Madonā, Viļānos un Daugavpilī.

○ Sodien Vidrižu tautas namā kolchozniekiem veļtīts rakstnieku sarīkojums. Referents — E. Damburs, savus darbus lasīs — J. Grants, P. Silis un M. Kroma.

○ Sovakar Dzintaros KPFSR tautas mākslinieces, Stalina premijas laureates N. Spīleres koncerts.

Mellužos latviešu muzikas un deju ansambļa koncerts.

4. jūlijā, pl. 18.00, Rakstnieku kluba telpās V. I. Leņina pieminekļa modeļa (pieminekli cels Rīgā) apskate un iztirzāšana. Pieminekļa autors — Stalina premijas laureats V. Ingals, līdzautors — prof. E. Stālbergs.

Dzintaros simfonisks koncerts. Diriģents — A. Jansons, soliste — N. Spīlere.

Ventspīlī Valsts kora koncerts. ○ 5. jūlijā Dzintaros koncerts — lekcija par A. Dargomižski, Referents — P. Pečerskis.

materials — nerūsošais tērauds, gaismu atstarodams, it kā rāda šo tēlu iekšējo degsmi. Kā humanisma un demokrātisma paraugs šī grupa kļuvi par Padomju Savienības simbolu. «Strādnieks un kolchozniece» dibināti nosaucama par vispopulārāko mūsdienu skulpturu pasaulē.

1938. gadā Muchina strādā pie Gorkija pieminekļa projekta, kuru nolēms uzstādīt Gorkijā, Okas krastā. Stingrās, iegarenās proporcijās veidotā Gorkija figura met izaicinājumu ienaidniekiem. Lepnā galva augstu pacelta — kā vētras putnams.

Seko virkne citu lielisku darbu — 1939. gadā neizskīstošā dzīves spēka un garīgā skaistuma bagātā grupa «Maize», 1940./41. gadā projekts monumentam «Dzimtene» — 23 m augstai sievietes figurai, kurai rokā rūpnīcas modelis, bet pie sēnēm labības kūlis. Blakus stāv karavīrs — savas dzimtenes uzticamais sargs.

Lielā Tēvijas kara uzvaru pieminai Muchina darina kolosālu obelisku, apzotju ar figurālām grupām. Kareļvija drosme, virslīlības un komunistiskās morales apdvēstis ir pieminētiis «Sevastopolis aizstāvji».

Viens no labākajiem Muchinas pēdējo gadu darbiem ir pieminekļs Čaikovskim, ko nupat, š. g. 12. jūnijā, atklāja Maskavā. Čaikovskis tēlots daiļrades brīdī. Lielais komponists rez krēslā, ieklausās melodijās, kas lido ap viņu, ar vienu roku diriģē, ar otru pieraksta nule dzimstošās skaņas. Skulptūra raksturīga ar aprīnojamu smalkumu un harmoniju.

Ne mazākus panākumus Muchina gūvusi kā portretiste. Viņas veidotie portreti parāda cilvēkus — komunisma cēļējus, kuri nes sevi lielas progresīvas idejas. Šie centieni diktē Muchinas loģisku vienkāršību, smalku psiholoģisku uztveri, plastisku modulējumu, vienreizēju, realistisku pieeju tēlam.

Rīgas darba laudim Muchinas daiļrade pazīstama no Treťakova galerijas ekspozīcijas Latviešu un krievu mākslas muzejā. Pirmajā vietā gribētos minēt kokā veidoto Socialistiskā Darba Varoņa akademiķa L. N. Krilova portretu 1944. gadā (Rīgā — ģipsa nolējums). Skaidrās un vienkāršās līnijās Muchina veidojusi mazliet noliektu galvu, augstu pieri un domās nogrimušu seju. Par šo portretu Muchinai piešķirta pirmās pakāpes Stalina premija. Pulkveža A. Čižņikova portrets (1942. g.) saista ar enerģisko, virslīlīgo un drosmīgo sejas izteiksmi. Interesants ir pulkveža D. A. Husupova portrets (1942. g.), kura seja ir dziļās rētas, acu pāršeļjums, bet līdz ar to izjūtam bagātu domu un jūtu izteiksmi, iekšējā cīldenuma un varonības atspulgu. Vienkāršs tvērumā, bet ļoti izteiksmīgs ir Socialistiskā Darba Varoņa ģenerālleitnanta N. N. Burdenko portrets (1942. g.).

Muchina pašlaik ir savas daiļrades briedumā, tāpēc padomju sabiedrība sagaidīs no viņas vēl daudzus lieliskus darbus.

○ 6. jūlijā Dailes teātri ar A. Sofronova lugu «Kādā pilsētā» sākas Jelgavas teātra viesizrādes. 7. jūlijā — Fr. Siliera «Mīla un viltus». 8. jūlijā — Ed. Čodorofa «Direktora Rīgas noziegums». 9. jūlijā — brāļu Turu «Dzīves mērķis» («Sofija Kovalevska»).

○ 6. jūlijā Rēzeknē Armeņu tautas dziesmu un deju ansambļa koncerts.

○ 7. jūlijā Operas un baleta teātri Armeņu tautas dziesmu un deju ansambļa koncerts.

Vecmīlgrāvī Operas un baleta teātra viesizrāde — P. Čaikovska opera «Jevgeņijs Oņegins».

Ķemeros simfonisks koncerts. Diriģents — E. Tons, solisti — LPSR nopelniem bagātās mākslinieces L. Zachodņika un J. Jeršova.

○ 8. jūlijā Dzintaros LPSR tautas mākslinieces, Stalina premijas laureates E. Pakules un LPSR nopelniem bagātā māksliniece A. Daškova un H. Brauna koncerts.

Alūksnē Valsts kora koncerts. Jaunpiebalgā A. Jūsmiņa, A. Stepulānes, M. Liepiņas, M. Andermaņa koncerts.

○ 9. jūlijā Dzintaros Armenijas tautas dziesmu un deju ansambļa koncerts. Liepājā L. Zachodņika un J. Jeršovas koncerts.

Madonā Valsts kora koncerts.

Krimuldā LPSR nopelniem bagātās skatuves mākslinieces P. Baltābolas, T. Matīsa, V. Stūrestēpa, Z. Pabērzas, A. Volfmanes-Oses koncerts.

Rankā A. Jūsmiņa, A. Stepulānes, M. Liepiņas, M. Andermaņa koncerts.